

Лекція 5

Тема: Дистанційне навчання

План

1. Принципи та методи організації онлайн навчання
2. Дистанційне навчання
3. Психологічна підтримка учнів та ефективна інтеграція в навчання

1. Принципи та методи організації онлайн навчання

Насамперед варто визначитися з моделлю навчання. Чи буде воно повністю асинхронним, синхронним (лекції та робота в групах) або змішаним. Бажано, аби до ухвалення такого рішення була залучена вся педагогічна команда, яка працюватиме з класом.

На такій спільній нараді потрібно відповісти для себе на запитання:

- Скільки учнів у кожному класі?
- Чи мають вони змогу навчатися в синхронному режимі та в якому обсязі?
- Наскільки в них розвинені навички самоорганізації? Чи можуть вони навчатися самостійно?
- Наскільки рівень знань класу є однорідним і чи потрібні додаткові зусилля для вирівнювання?
- Чи достатнє технічне забезпечення (зокрема й наявність мікрофонів та камер у гаджетах) вчителів і учнів для організації онлайн-навчання?
- Чи у всіх є стабільний інтернет для синхронного навчання?
- Чи створені умови для організації навчання?

Вчителі також мають розуміти, наскільки необхідна їх активна присутність онлайн та як часто вони мають підтримувати комунікацію з учнями, перевіряти завдання чи відповідати на запитання.

Безпосередньо перед початком занять педагогу варто подумати про таке:

- яка максимальна кількість дітей будуть присутні на онлайн-уроці?

Інноваційні технології навчання біології

- чи буде потрібен поділ на групи?
- чи має бути загальний чат для спілкування?
- чи буде запис уроку?
- чи передбачені на уроці онлайн-опитування, голосування, тестування тощо?
- які месенджери найбільш зручні для вчителя й учнів?
- чи достатньо їхнього функціоналу для освітніх завдань?
- чи потрібні там спеціальні функції (боти, опитування, тести тощо)?

Тоді варто взяти кілька найпопулярніших серед учнів та вчителів месенджерів, проаналізувати їх на відповідність освітнім завданням та обрати робочий інструмент для навчання. Цей інструмент варто використовувати всім учителям, які працюють у класі, а класний керівник, наприклад, може взяти на себе функції його адміністратора та надати доступ усім учасникам.

Коли на уроці передбачається групова чи проєктна робота, вчитель також має продумати, як можна розділити учнів на команди, як спрямовувати та контролювати перебіг групової діяльності та допомогти учням організувати обмін інформацією чи думками. Обов'язково треба організувати фінальну презентацію проєктів, щоб увесь клас (а може, й учні інших класів) могли ознайомитися з результатами роботи та взяти з них щось корисне для себе.

Вчитель також може запропонувати вести спільний документ, який відображатиме результат роботи класу та за необхідності запропонувати створити “базу знань” – добірку посилань на матеріали, підручники, посібники, відеоуроки, презентації тощо з теми, що вивчається.

Планування навчального контенту

Для виконання завдань освітньої програми рекомендується переглянути перелік планованих навчальних результатів та проаналізувати його з позиції річної стратегії. Також проаналізувати потреби учнів для виконання кожного конкретного завдання – чекліст, шаблон документа, додаткові матеріали. Можливо, певні теми школярі можуть вивчити самостійно за допомогою текстових чи відеоматеріалів, аудіолекцій. Де будуть потрібні коментарі та допомога педагога та чи може вона надаватися в асинхронному режимі? Які теми потребують інтерактивного формату для вивчення чи лекцій у режимі реального часу?

А далі треба подумати над тим, як забезпечити регулярність самостійної роботи (наприклад, за допомогою автоматичного

Інноваційні технології навчання біології

нагадування, чеклістів, елементів гейміфікації) та якої саме підтримки від учителя потребують діти на кожному етапі (зворотний зв'язок, мотивація, діалог у режимі реального часу тощо).

Комунікація між учнями

Педагогам треба задуматися над тим, чим їхні учні могли б допомагати одне одному. Які навички вони можуть розвивати, працюючи в команді чи групі. Чи здатні вони самі розподілитися між командами чи потрібна в цьому допомога вчителя.

Дітям часто потрібна допомога в організації такої групової роботи, ба більше у форматі онлайн. Можливо, вони не зможуть виходити на зв'язок одночасно, а можливо – таке спілкування їм і не потрібне для виконання завдання. Вчитель може бути модератором командної роботи, призначати ролі, ініціювати співпрацю та комунікацію, але бувають і такі випадки, коли діти здатні впоратися самостійно й потребують лише консультативного втручання педагога для налагодження процесу.

Організація дистанційної освіти.

Найбільшої ваги тут набувають два компоненти – розклад (він має бути максимально зрозумілим для всіх учасників освітнього процесу) та комунікації (адже ми можемо придумати і зробити дуже багато цікавих і корисних речей, але якщо не говоритимемо про результат, то він просто загубиться). Комунікації можуть здійснюватися в тих же робочих чатах, у яких педагог працює з учнями й батьками. Цей інструмент можна використовувати, наприклад, для нагадування про заплановані на тиждень навчальні заходи та активності, супроводжуючи покликаннями для зручності користування.

Рекомендується також із періодично проводити опитування щодо організації навчання онлайн. Можна, наприклад, запропонувати батькам та / або дітям заповнити анкети. Варто запитати про зручність користування навчальними платформами, рівень зацікавленості та залученості дитини до уроку, до позакласних активностей, зокрема й чатів з обговоренням домашніх завдань тощо. Але запитань має бути не більше 10.

Варто пам'ятати, що якщо вчитель хоче отримати відповіді на запитання, то треба пояснити учасникам опитування його мету – формування нового розкладу, поліпшення елементів гейміфікації навчання, перегляд навчальної стратегії тощо.

Ефективний урок.

Структура онлайн-уроку має бути чіткою і зрозумілою:

- встановлення емоційного зв'язку;

Інноваційні технології навчання біології

- обговорення, мрії про майбутнє;
- повторення;
- дихальні вправи (наприклад, “намалювати” повітрям квітку, тортик зі свічками тощо);
- основна пізнавальна активність;
- фізичні вправи та руханки;
- інтерактив, обговорення, гра;
- підсумки.

Варто також запропонувати дітям навчальний контент, який буде їх дивувати й викликати зацікавлення та бажання заглибитися в тему. Сьогоднішні інформаційні та технічні можливості відкривають учителю необмежене поле креативу. Наприклад, можна створити на вашому ресурсі “секретну кімнату”, де будуть зберігатися відео чи картинки з вашого предмету, що вражають.

Домашні завдання також можуть бути цікавими та нестандартними – закодувати своє ім'я чи певну фразу за допомогою іконок чи емодзі, пригадати та описати (візуалізувати) щось важливе, але забуте з певних причин, почути своє серце – протягом тижня спостерігати за своїми бажаннями й емоціями, проаналізувати свій вибір протягом тижня й результати цього вибору, порахувати, як часто діти роблять собі приємності (їдять смаколики, доглядають за собою тощо).

2. Дистанційне навчання

Дистанційне навчання – це насамперед навчання. Тому процес організації і теорії навчання (наприклад, асоціативно-рефлекторна) нікуди не діваються, просто з'являється інший спосіб зв'язку.

Тобто, в дистанційному навчанні дитина має пройти шлях від сприйняття інформації до її розуміння, запам'ятовування, можливо, відтворення, використання на різних рівнях. Якщо далі розглядати таксономію Блума – то і до створення чогось нового.

Залежно від засобів зв'язку, можна організовувати різне дистанційне навчання.

- Найперше дистанційне навчання відбулося ще 1840 року – **листування вчителя і учениці**. Це перші листи, коли вчитель надсилав завдання, потім отримував відповіді, перевіряв роботу і оцінював, надавав зворотний зв'язок.
- Радіоуроки були популярними на початку ХХ століття.

Інноваційні технології навчання біології

- Телевізійні уроки від відомих педагогів-новаторів в кінці 90-х років. Зараз ми бачимо уроки Всеукраїнської школи онлайн.
- Сучасні технології, інтернет призвели до появи нових способів дистанційного навчання. Наприклад, системи керування навчанням – LMS (Learning Management System). Із такою системою школам набагато легше організувати дистанційне навчання (наприклад, Moodle).

Або Viber – дистанційний герой української освітньої системи. Виявилося, що це один із найпоширеніших засобів зв'язку, який можна використовувати і для дистанційного навчання.

Є різні соціальні умови, в яких живуть учні:

- Є учні, які живуть у складних життєвих обставинах. Якщо для них організований будь-який зв'язок зі школою та вчителем, то це вже дуже позитивно.
- Є різні технологічні моменти, які пов'язані, знову ж таки, з тим, в яких умовах живуть діти – у багатьох просто немає інтернету.
- Є різні дидактичні обставини. Ми перебуваємо у стані, що дидактика, методики мають зреагувати і з'являться якісь методичні кейси проведення відеоуроків, відеоконференцій.

Вчителі теж опинилися в різних умовах.

Дистанційне навчання виявило:

- Є група учнів, яким складно навчатися в таких умовах, що їм потрібна підтримка.
- Потрібно посилити мотиваційні моменти.
- Уміння критично мислити, працювати з будь-якою інформацією, навички саморегуляції – виявилися не просто не сформованими, деякі діти про це навіть не здогадувались.

Дистанційне навчання може бути синхронним і асинхронним.

Синхронне:

- Це “прямий ефір”, дитина контактує через засоби зв'язку безпосередньо з учителем. Це може бути відео-, аудіозв'язок, спілкування в чаті.
- Дозволяє підтримати дітей. Навіть коли вчителька надсилає смайлик, добрі слова, то це для дітей вияв людськості. Це спричиняє розуміння дитиною, що вона долучена до спільного процесу.

Асинхронне:

- Потребує самостійного планування або планування за допомогою вчителя, дедлайнів.

Інноваційні технології навчання біології

- Ми зараз маємо справу з жорсткими і гнучкими дедлайнами. Гнучкі дедлайни кращі: коли не встигаєш – то додається час на доопрацювання.

- Може відбуватися через електронне листування, телевізійні уроки, вчителі створюють блоги, сайти тощо.

Асинхронне дистанційне навчання так само потрібне, як і синхронне, тому що є діти, яким потрібно більше часу на опрацювання тієї чи іншої теми. Також є діти з різними освітніми потребами, тож так забезпечується диференціація.

Перевага асинхронного дистанційного навчанням ще в тому, що його можна планувати, виходячи з наявних умов. Якщо я користуюсь маминим комп'ютером, а мама працює дистанційно, то я, наприклад, можу з нею домовитися і зробити так, щоб це навчання відбувалося.

Найкращий результат має гібридне навчання – коли ми зустрічаємось із дітьми в синхроні (наприклад на відеоконференції) і водночас застосовуємо асинхронне навчання.

Особливості розкладу дистанційного навчання в тому, що ми зазначаємо вид зв'язку біля навчального предмету.

Є **два підходи**: колегіальний і автономія вчителя.

Багато вчителів обирають різні платформи для проведення відеоконференцій, надання завдань. Тому виник дисбаланс між автономією вчителя і потребами учнів, які мають опанувати багато видів зв'язку. Цей дисбаланс проявляється тим сильніше, чим менші діти.

Школи, які одразу орієнтувалися на потреби учнів, обмежили вчителів у виборі. Колегіальне рішення школи в цьому питанні дуже важливе.

Рекомендації:

- Ключове питання для комунікації – принцип простого входу. Це, наприклад, коли всі знають, що вранці в понеділок є розсилка з розкладом. Або що потрібно зайти у цей час на певний сайт і побачити свій розклад.

- Важливо, щоб в учнів були контрольні списки. Це може бути список справ чи вправ. Але це не просто список з інструкціями, куди звернутися, якщо будуть запитання або проблеми. Це так само список результатів, чого від тебе очікує вчитель.

- Важливо організувати простір для спілкування. Це важливо для спілкування і для підтримання віртуального класу як класу.

Інноваційні технології навчання біології

- Час для звички. Не треба очікувати, що всі одразу перелаштуються, вибудують свій графік і будуть досконалими. Зважаймо, що ми живемо у стані невизначеності, це впливає на організацію життя в сім'ї. Тож потрібен час, щоб у нас виникли перші рутини, перші звички.

- Ми забули про безпеку в інтернеті, конфіденційність. Одне з останніх домашніх завдань, на яке я натрапила, полягало в тому, щоб сфотографувати вдома всі пристрої, що живляться електроенергією, зробити з цього презентацію і надіслати вчительці. Це креативне завдання, але думаймо і про безпеку в інтернеті. Коли ми даємо завдання – мусимо думати, як це може вплинути на конфіденційність і безпеку навіть сімей.

- Якщо потрібна консультація, то вона відбувається в межах робочого часу директора, заступників і вчителя. Це один із викликів – обмеження часу роботи вчителів, вони не можуть консультувати о 21.00. Це питання адміністрації.

Сервіси для впорядкування розкладу

- [Padlet](#) – другий національний герой за розповсюдженням в Україні;

- [Firefly](#) – щоб спланувати завдання (можна підключити відеоконференцію в Zoom).

Рекомендації:

- Коли ми визначаємо тривалість сесій, треба враховувати навички саморегуляції учнів і зважати, що сесії у початковій, середній та старшій школах можуть тривати по-різному.

- Коли створюється розклад (у цьому випадку розклад синхронного навчання), саме в ці півгодини через будь-який зв'язок (не обов'язково відеоконференцію) педагог перебуває з учнями, може їх консультувати.

- Обов'язково є час для асинхронного навчання. Наприклад, після сесії синхронного навчання дитина за вказівками вчителів і за допомогою батьків організовує навчання сама. Вчителі допомагають спланувати роботу дітей, надають індивідуальні консультації, якщо це оговорено і це їм під силу. Вони також надають завдання, шаблони та інструкції для опанування теми.

- Головне – гнучкість. Якщо навіть 80% учнів на уроках – добре, 20% можуть мати індивідуальні плани. Присутність учнів на уроці – це не присутність учнів, як в очній школі. Ми можемо відмічати, хто є на уроці, але гнучко ставитися до різних обставин, через які діти не можуть вийти на синхронний зв'язок.

Інноваційні технології навчання біології

Приклади організації навчання впродовж 30 хвилин

Якщо ми думаємо, що 30 хвилин – це відеоконференції, то це не так. Ось кілька прикладів:

- Учитель пропонує скрінкаст на 5 хвилин (*трансляція того, що відбувається на екрані вашого пристрою*) + 25 хвилин відповідає на запитання в режимі чату або відеоконференції.
- 15 хвилин відеоконференція із завданням + 15 хвилин самостійної роботи;
- 10 хвилин самостійного читання уривку тексту (наприклад, параграфу), а потім 20 хвилин запитань в організованому середовищі.
- 30 хвилин – аналіз теми, робіт учнів у відеоконференції.
- 8 хвилин – тематичне відео на YouTube + 22 хвилини виконання завдання із зворотним зв'язком.
- Дві 10-хвилинні вправи + 10 хвилин узагальнення.

Корисні ресурси для асинхронного навчання, створені вчителями:

- Навчаємось разом
- Я досліджую Світ”

Обидва сайти створені в конструкторі WIX.com.

Це класні приклади, коли вчителі з різних куточків України можуть дистанційно об'єднуватися завдяки створенню сайтів. Розробниками сайту може бути і група вчителів.

Важливо: не всі діти можуть зайти на сайт з комп'ютера. Тому коли ми створюємо якісь ресурси, маємо думати про мобільні пристрої.

Гнучкість в оцінюванні і зворотний зв'язок

Акцент у більшості світових практик робиться на формульовальному оцінюванні і зворотному зв'язку. **Головне – це допомога учням вчитися.**

Ми чомусь думаємо, що якщо дитина подивилася відео, то вона одразу все зрозуміла і зможе виконати вправу. Проте деякі діти можуть і сорок разів подивитися, але не зрозуміти, що відбувається. Тому зворотний зв'язок повинен обов'язково бути.

Зворотний зв'язок:

- Має бути конкретним, прозорим і чітким. Він має спричинити зміни в поведінці, але не через страх, а тому, що учень зрозумів помилку і хоче її виправити.
- Має бути зручним. Зручним для дітей, батьків і вчителів. Оберіть найкращий канал зв'язку, який влаштує всіх.
- Має бути своєчасним. Якщо учень чекає на зворотний зв'язок від учителя тиждень – це може спричинити непорозуміння,

Інноваційні технології навчання біології

не дуже чітку систему навчання. Звісно, навантаження під час дистанційного навчання на вчителя колосальне. Часу особливо немає, але треба обирати, чим займатися, щоб надати якісний фідбек учням.

- **Постійність.** Зворотний зв'язок не може бути час від часу, він має бути постійним і послідовним. Саме так ми можемо дійсно чогось навчити дітей.

- **Контрольні списки** або що потрібно зробити для покращення. Ці списки можуть бути груповими, якщо вся група зробила помилку.

- **Корисні посилання, рекомендації** – що потрібно подивитися, на що звернути увагу. Усі рекомендації мають бути чіткими. Закликаю подумати про допомогу і співпрацю, щоб зворотний зв'язок був підтримкою. Якщо у вас є можливість зробити зворотний зв'язок індивідуалізованим, то зробіть це. Адже зворотний зв'язок у груповому чаті для всіх батьків (як спроба мотивувати батьків і учнів) спричиняє непорозуміння і конфлікти.

Інструменти для оцінювання:

- **Гарно показали себе онлайн-тести з автоматичним зворотним зв'язком.** Неможливо перевірити сотні дитячих робіт через фото. Тести перевіряють рівень запам'ятовування інформації, відтворення або роботу з іншими гаджетами. **Сервіси:** Quizlet, Google Forms, Kahoot, Pear Deck.

- **Навчання через відео.** Якщо ви посилаєте відео, то бажано, щоб до нього була якась перевірка. Адже просто подивитися відео і зробити типову вправу – не дієво. Краще прив'язати до відео те, що ви будете оцінювати. **Сервіси:** EdPuzzle, Khan Academy, Nearpod, YouTube.

- Можна **використовувати записані пояснення/відгуки на діаграмах, розв'язках чи процесах (обговореннях)**, якщо ви користуєтесь цими додатками. Просто писати на тому, що надсилають діти. **Сервіси:** Flipgrid, Explain Everything, Seesaw, Screencastify, Kaizena.

- **Створення портфоліо робіт для спостереження за навчанням.** Наразі не має однозначної відповіді, які мають бути завдання. Хтось говорить про більш творчі, хтось – про репродуктивні, тому що треба відпрацьовувати уміння і навички. Це питання відкрите, але завжди має бути баланс. **Сервіси:** Seesaw, Book Creator, Pages, Google Sites.

- **Обговорення тем/Дошки.** Обговорювати (наприклад, картини на образотворчому мистецтві чи літературний твір) можна навіть у Viber. Відправити дітям картину і поставити

Інноваційні технології навчання біології

кілька запитань. Лише продумайте, скільки дітей має бути в чаті.
Сервіси: Flipgrid, Padlet, Viber.

- **Опитування/Зворотний зв'язок. Сервіси:** Mentimeter, Poll Everywhere, Survey Monkey.

Рекомендації

- Визначте пріоритети: спочатку Маслоу – потім Блум. Це стосується як учнів, так і вчителів.

- Розробіть правила дистанційного навчання та відслідковуйте процес. Унормуйте його зі своїми колегами і зробіть так, щоб це було зручно і для вчителів, і для батьків, і для учнів. Простий вхід – найкраще рішення наразі.

- Використовуйте синхронне і асинхронне дистанційне навчання.

- Співпрацюйте! Обмежте кількість додатків і платформ. Співпрацюйте з різними вчителями, щоб, наприклад, створити разом сайт для навчання, якщо у вас збігаються програми, підручники і т.д.

- Створюйте спільноти і покращуйте зв'язок. Допмагайте одне одному, тому що так ви можете підтримувати свій ресурс. Марія Іванівна, наприклад, записала відео, а я розроблю інтерактивну вправу, і в нас буде чудовий урок.

- Надайте можливість учням працювати парами, у групах над якимось проектами. Розкажіть їм, як це робиться.

- Оберіть інструменти, зручні для мобільних пристроїв. Інакше велика кількість дітей просто “відпаде”.

- Потурбуйтеся про захист персональних даних та конфіденційність.

- Надайте підтримку учням і батькам у використанні цифрових пристроїв. Для деяких батьків просто треба розіслати інструкції, що необхідно робити. Це набагато легше, ніж щораз проговорювати.

- Напишіть листа подяки учням за те, що вони навчаються, батькам та адміністрації – що підтримують. І собі обов'язково теж напишіть лист подяки.

3. Психологічна підтримка учнів та ефективна інтеграція в навчання

Нинішня складна ситуація може спричинити те, що навіть у вже сформованих класах можуть з'явитися нові діти. Тому важливе завдання педагога – допомогти їм ефективно

Інноваційні технології навчання біології

інтегруватися в навчальний процес та подружитися з однокласниками.

Найголовніше тут – дати відчуття безпеки та створити сприятливу дружню атмосферу. Педагогам потрібно навчитися працювати з тривогою та невпевненістю учнів, які змушені були переїхати з небезпечних регіонів.

Перші два-три тижні вересня потрібно звернути увагу на згуртування дітей та стабілізацію їхнього емоційного стану. Тому навчальні навантаження мають бути адекватними, ви все встигнете опрацювати, коли діти відчують себе в безпеці. Важливо створювати ситуації успіху та позитивної мотивації.

Ситуаціям успіху сприяють:

- слова підтримки та похвали;
- символічні сертифікати та дипломи;
- спільні вправи на онлайн-дошках;
- розминки (фізичні, інтелектуальні, емоційні);
- різноманітні механіки опитування.

Головна мета навчання на початку навчального року – підтримка дітей, переключення їхньої уваги з травматичних подій. Тому рекомендується акцентувати увагу на повторенні вже пройденого матеріалу, з розумінням ставитися до поганої концентрації на предметі та не висловлювати негативні оцінки. Натомість, важливо говорити про емоції учнів, не давати забагато домашніх завдань та поступово вводити нові теми.

З дітьми доведеться чимало **говорити і про війну, дотримуючись правил:**

- пояснювати та відповідати на запитання, відповідно до віку дитини, але використовуючи науковий підхід (ось такі різновиди озброєння, так вони працюють);
- те, що не розкажуть дорослі – діти дофантазують, і тоді керувати результатами ми вже не зможемо;
- говорити правду;
- обговорювати з позитивного боку, але не обіцяти того, про що немає гарантій;
- розповісти про базові потреби та права людини та наголосити на тому, що ніхто не має права їх порушувати;
- вчитися працювати з негативними емоціями дитини (вона має на них право);
- вчитися підтримувати правильно.

Через розмови про війну варто пояснити дітям поняття лицарства, жертвності та причинно-наслідкових зв'язків

Інноваційні технології навчання біології

історичних подій. Адже все це є важливими складовими формування особистості успішної людини.

Вправи для стабілізації емоційного стану:

“Позитивні точки”: пальцями обох рук легко доторкнутися до зони між лінією росту волосся та брів над очними яблуками та трошки помасажувати. Побути в цій позі 40 секунд, думаючи про щось приємне. Напруження почне спадати.

“М’які лапки”: подушечкою великого пальця один за одним натискайте на всі пальці, починаючи з мізинця, а потім – у зворотному порядку. Зробити вправу треба кожною рукою, поступово нарощуючи темп.

“Кулька в животі”: праву долоню покладіть на живіт. На вдиху надувайте його, наче кульку. На видиху “кулька” здувається. Повторити такий дихальний цикл можна 4–5 разів.

“Зелень і небо”: на видиху уявляємо зелений колір, на видиху – блакитний. Повторюємо цикл тричі.

“Енергетизатор”: сідаємо за стіл і кладемо на нього руки, долонями донизу. Голову треба покласти між руками. Спокійно і глибоко вдихаємо та починаємо піднімати голову – від чола й до верхньої частини тіла. Нижня частина тіла та шия мають бути розслаблені. На видиху опускаємо голову підборіддям до грудей так, щоби потягнулися задні м’язи шиї. Розслабитися і глибоко дихати.

Вправи на згуртування класу:

“Правда чи брехня”: запропонуйте дітям написати три факти про себе так, щоб один із них був неправдивим, а потім решта мають вгадати, який саме факт є неправильним.

“Це про мене”: вчитель пропонує фразу, що містить протиставлення (“я люблю котів більше, ніж собак”, “я люблю какао більше, ніж чай”). Ті, хто згодні з цим висловом, піднімають руку і викрикують “Це про мене”. Вправа дає відчуття згуртованості й полегшує дітям пошук однодумців у класі.

“Компліменти”: педагог пропонує одне за одним говорити компліменти (“Мені подобається в тобі те, що ти...”) і запрошує когось з учнів розпочати – сказати комплімент наступному/-ій однокласнику/-ці. Гра триває, доки останній не скаже комплімент тому / тій, хто починав / -ла ланцюжок.

“Полювання”: вчитель пропонує учням знайти навколо себе за 30 секунд предмет із заданими параметрами (зеленого кольору, з цифрою сім, щось їстівне тощо). Потім усі повертаються до моніторів і називають предмет. Завдання можна ускладнити й

Інноваційні технології навчання біології

запропонувати знайти предмет, що має особливе значення для дитини, і розповісти про нього.

“Пантоміма”: кожен учень може показати за допомогою тільки жестів, що він любить робити, що вміє готувати, як відпочивати тощо. Інші мають вгадати.

“Кумедне привітання”: коли до класу долучається нова дитина, педагог може запропонувати дітям об'єднатися в групи чи кожному окремо вигадати кумедне та приємне привітання для новачка, яке вони потім можуть показати.

Вправи на формування навичок командної роботи:

“Хвиля”: В учнів мають бути ввімкнені камери. Учасник, віконечко якого розташоване в лівому верхньому кутку екрана, “запускає” хвилю (витягнути руки в сторони та почати рухати ними, створюючи хвилю) й одночасно промовляє своє ім'я. Рух підхоплює наступний учасник праворуч. Так триває, поки всі діти не промовлять своє ім'я.

“Протилежності”: вчитель об'єднує клас у дві групи і пропонує твердження, що містить протилежності (зимові канікули кращі за літні). За 10 хвилин обраний представник із кожної групи має зачитати аргументи на користь своєї частини твердження, яку обговорювала група. Виграє група, у якої набереться більше аргументів.

“Спільності”: клас також об'єднується у дві групи. Протягом 15 хвилин діти мають віднайти та записати спільності для всіх учасників команди (нас дратує, коли перебивають; ми всі любимо солодке тощо). Перемагає команда, яка знайшла більше спільностей.

“Що тут сталося”: вчитель формує кілька груп, пропонуючи кожній для обговорення, наприклад, окрему віртуальну кімнату. Групі дається окрема картинка з незвичним сюжетом, учні мають за 2 хвилини скласти власну історію за цим сюжетом та запропонувати її всьому класу.